

osti lepega berila za se in za svoj zarod. Pa „sila ni mila“. Znabiti ti je „Ljubljanski Zvon“ ljubši? Te si pa le hitro „Zvon“ naroči!

Letos v počitnicah me je neki moj sošolec, s katerim se že dolgo videla nisva, pohvalil z besedami: „Du warst seit jeher schlau!“ Ti misliš, da je ta moj sošolec „Nemec“, pa ni. „Amtssprache“ je menda pri njem nemška. Ker mi je torej ta moj tovarš rekel, da sem bil jaz od nekdaj „premeten“, zato sem si mislil, ko sta se nam za novo leto „Zvon“ in „Kres“ naznanila: Le čakajta malo! „V edinosti je moč“, sem si mislil, ter sem si prizadeval, da bi oba lista zedinil, pa ni šlo. Kaj sem si zdaj zamislil, ker sem bil že od nekdaj „premeten“? Oba lista sem si naročil, pa sem položil „Kres“ z njegovimi tremi uredniki na „Zvon“ z njegovimi petimi uredniki, in na vse to sem poveznil svoj klobuk, in tako je pri meni konec domačega slovstvenega razpora. Še nekaj! kar imaš starih „Besednikov“, „Cvetja“, „Zvonov“, „Zor“ itd. daj vse to lepo zvezati, da ti otroci tega prehitro strgali ne bodo. No zdaj pa vem, da se nam nobeden otrok slovenskih staršev več ne izneveri!

Xyz.

Gospodarske stvari.

Ne pozabimo, da nam je v deželi trtna uš.

I. Vinogradarji še nič prav ne verujejo, kolika nesreča jim preti zavoljo trtne uši, ki je uže v deželi ter pokončava lepe bizeljske gorice. Temu se mora v okom priti. Nemarnosti ne smemo trpeti. Dajmo si za božjo voljo dopovedati, dokler je še čas. V to svrbo naj služijo sledeče vrstice:

Bode kakih 20 let, odkar so najprvle na južnem Francoskem zapazili, kako so vinske trti po vinogradih začeli listki pred časom žolteti in mladike vidno zaostajati. Naposled so se posušile vkljub temu, da se jim je bilo dobro streglo in dovoljno gnojilo. Ljudi je zavzelo tem več, ker so dobro vedeli, da nesreče ni zakrivil ne pozimski mraz, ne spomladanska slana, ne velika moča, ne druga vremenska nezgoda. Z golim očesom ni bilo nikder najti kakšnega merčesa škodljivca. Ker se je pa izredna, čudna prikazen vedno dalje širila, naznanili so jo vladi. Ta je kmalu povzročila natančno preiskovanje zbolelih trsov in njihovih korenin. No in sedaj so precej zadeli na pravi vzrok trtnej bolezni. Našli so namreč na koreninah zbolelih trsov vse polno živalic. Te so jako številne, žolte, ušem podobne in tako majhne, da jih je z golim očesom bilo komaj dohledati. Toda uže z navadnim povekšalnim steklom jih je vsak hitro in lahko zapazil. Dali so tem živalicam ime: trtna uš, po latinskem: *Phylloxera vastatrix*.

Podrobnejše preiskave pokazale so, da so trtno uš iz Amerike dobili na Francosko. Nesrečni merčes začel je na Francoskem grozno naglo širiti

se, to pa najbolje radi tega, ker je trtnej uši, živeč pod zemljo na korenini, ali nemogoče do živega priti ali so porabljena sredstva bila pre-slaba. Do sedaj ugonobljenih je na Francoskem uže 474.000 hektar vinogradnih (blizu 834.000 oralov) t. j. 13krat večji kos, kakor ga storijo vsi štajerski vinogradi vkup. Teh 474.000 hektar je popolnem uničenih. Blizu jednako velik kos pa so trtne uši napale pa ga še niso celo pokončale. Iz Francoskega in deloma zopet iz Amerike zatro-ili so trtno uš na Španjolsko, Portugalsko, Nemško, Švicarsko, Italijansko pa tudi k nam v avstrijsko-ogerske dežele. Tako je ta najnevarniši škodljivec vinske trte zatorjen v vse večje vinorejske dežele. Pri nas v Avstriji je se trtna uš najpoprej prikazala blizu Klosterneuburga za Dunajem l. 1872, potem v okolici Piranskej v I-triji 1880 in na Štajerskem v Brežiškem okraji meseca avgusta 1860. Na Štajerskem so trtne uši ugonobile večji kos nego pri Klosterneuburgu, a manjši nego blizu Pirana. Kolikor so do sedaj preiskave pokazale pustošila je trtna uš kakih 5—6 let vinograde, ki skupaj merijo okolo 100 oralov. Imena srenj, v katerih imajo trtno uš, so sledeča: Kapela, Stara vas, Vitmanci, Brezje, Podgorica in Pišcece. — K nam na Štajersko dobili smo trtno uš iz Hrvatskega, kder je tik štajerske meje v v okolici, katerej pravijo: Kraj, ugonobljenih več kakor 300 oralov vinograda. Uže kakih 8 let imajo ondi trtno uš pa so jo komaj letos 1880 zasledili.

Trtna uš je najbolj podobna navadnej listnej uši. Jako bistro mora biti oko, ki jo hoče dohledati. Ako pa vzamemo povekšalno steklo (Loupe), ki predmet saj 5krat povekša in se pri vsakšnem optikarji za 50 kr. dobi, mogoče je mrčes spoznavati po vseh njegovih delih, to pa dovolj razločno. Naturna velikost trtne uši je takšna, da je živalica $\frac{1}{3}$ do $\frac{1}{2}$ milimetra dolga. Listna uš, koje se časih na tisoče vidi na mladih listkih sadunosnega drevja, na šipku in skoraj vseh povrtnih rastlinah, pa je 3 do 4krat večji od trtne uši. Barve je različne, ki se po starosti in letnih časih spreminjava. Časih je žolta ko vosek, časih pa temno rujava, kakor opeka. Podobe je okroglo-jajčkaste. Ima 3 pare nog, 1 par tipalnikov na glavi, in ondi, kder imajo druge žuželke svoje klešče ali škarjice, priraščen je dvakrat razklani fini rilček. Ta rilček zabada živalica v trsovo korenino in srka živeža iz nje.

Trtna uš v tej navadnej podobi nahaja se celo leto na trsove korenini. Kakor vse druge jednake žuželke mora tudi trtna uš večkrat spremeniti svojo zunanjo podobo. Godi se z njo nekaj podobnega, kakor pri gosenicah in kebrih. Iz gosenic prihajajo namreč metulji, iz bubik kebr. Metulji in kebr. naležejo jajčice, iz katerih se rodijo zopet gosence in bubike. Tudi trtna uš leže jajčica ravno tako, kakor listna uš. Pri slednji se jajčica drobna, kakor makovo seme ter jih lahko po zimi zapazimo, kako visijo sadunosnim drevsom na brstih in popikah. Veliko manjše in torej go-

lemu človeškemu očesu nevidljiva so jajčica trtnu uši. Velika so komaj $\frac{3}{10}$ milimetra in treba je precej močno povečalnega stekla, da jih ugle damo. Barve so časih svetlo žolte, časih pa rjav o rumene. Od meseca marca do oktobra nabajajo se povsod, kder je trtna uš, tedaj na korenini trsovej. V naslednjem hočemo razložiti podrobneje, kako se trtna uš iz jajčica izleže, raste in živi. (Dalje prihodnjč.)

Vino in mraz.

M. Nastopilo je zopet zelo hudo mrzlo vreme. Po kletah in najbolj pa na železnici je vino v veliki nevarnosti. Ako vino zmrzne, veliko vinskega kamna v vinu na dno gre. Kdor bi samorad kaj takega pri svojem vinu dosegol, temu ravno ni treba vino mrazu izpostavljati. Isto se da doseči tudi pri manj budem mrazu, ako se vino v precej mrzlem vremenu pretoči. Kdor pa vino v mrazu prevaža, temu more led v vinu zelo neprijeten postati. Posebno je to slabo za lepo dišeče vino, ki je zelo zlahkno in staro. Takemu vinu zmrzlina dostikrat tako škodi, da je celega sledečega poletja potreba, da se tako vino zopet popravi. Še druga velika zguba, katero vino po zmrzlini pretrpi, je, da gre veliko alkohola iz njega v zgnubo. V vinu, kedar zmrzne, se narede mnoge ledene ploščice, v katerih alkohola ni, ker je se pri zmrznenju izkadil in tako zgubi vino svojo moč. Ako zmrzne vino v pučelih, ki so do pilke naliti, mu začne prostora pomanjkovati, ker vsaka nova ledena ploščica nekoliko zavzema več kot vino, iz katerega se je naredila. Ako toraj mraz raste ter vina v sodu več in več zmrzne, ali pilko izžene ali pa sod razžene. Toraj je dobro, če se vino po zimi razpošilja, da se sodi ne nalijejo do polnega, da jih zmrzlina ne raznese, ako bi vino v njih začelo zmrzovati.

M. Kaj pomaga proti kašlju pri mladih tele tih. Kedar je vreme mrzlo in mokro, mlada živin četa rada kašelj dobijo. Ta kašelj jim sicer sploh ni nevaren in se navadno zgubi, kakor je prišel sam po sebi, vendar pa živinčeta slabi in dobro je ga zdraviti, da presilen ne postane. Pomoček zoper tak kašelj, ki je po prehlajenju nastal, je mlačna pijača in pa kuhano laneno seme, kteremu se nekaj ovsene moke primeša in z žlezo iz lanenega semena napravljeno polije. Posebno dobro deluje v malih podatkih katranova voda. Ta katranova voda se napravi, ako se na del čvrstvega katrana več delov vode nalije, skozi 2 dni stati pusti. večkrat dobro premeša in ko se gosti katran in kar je smetja v njem zopet na dno posode vsede, čista voda lepo rahlo ocedi. Te vode se daje na dan 2—3 kavine šalice piti. Živinčetom, ki pri kašlju manj rada jedó, se mora gledati na to, da so vedno odprtega črevesa in če bi bila zaprtega, se jim morajo dati pripomočki, da se jim odpre. Ko so se živinčeta do dobrega izčistila, se jim daje poleg katranove vode še močnega čaja, ki

je iz enakih delov cijana, pelina in iz stolčenih brinjevih jagodic se napravil. Trije deli katranove vode in jeden del tega čaja se živinčetom z najboljšim uspehom podaja.

M. Kako se zlahkni cepiči najbolj hranujejo. Zdaj je najboljši čas, da se zlahkni cepiči ali šušljenki narezujejo. To se mora o lepem solnčnem vremenu goditi, ko so mladike suhe. Hranujejo se pa najbolj v kleti, v kateri ni miši. V tako klet se razstelje zadosti na široko in za prst debelo slame na tla. Na to slamnato plast so cepiči po sortah ločeni in po tem s precej močno slamnato štorjo dobro pokrijejo in z deskami in kamenjem obteže tako, da zgornja odeja precej trdno na njih leži. Tako se cepiči noter do junija čvrstvi in zeleni ohraujo.

Nagrado za pogozdovanje dobi izmed kmet skih posestnikov, ako se o pravem času oglasi. Iz državne podpore pogozdovanju na Štajerskem razpisanih je namreč za l. 1880 in 1881 pet daril, vкуп v znesku 200 fl. Prošnik mora dokazati, da je l. 1880 in spomladi l. 1881 pogozdil, t. j. z novim nasadom gozdnih dreves oskrbel posekan gozd kmet ski. Kdor hoče več izvedeti, naj povpraša pri svojem okrajnem glavarstvu ali pri c. kr. gospodarstvenskih tehnikarjih. Prošnje se morajo vložiti pri c. kr. okrajnem glavarstvu konči do 30. junija 1881.

Dopisi.

Iz Dunaja. (G. baron Goedel), naš vele spoštovani slovenski poslanec in podpredsednik državnemu zboru, nam je najavil, da so mu dopislale sledeče srenje in okrajni zastopi prošnje, naj se slovenski grunt ni posestniki ne preobložijo z gruntnim davkom: okrajni zastop konjiški, potem srenje: sv. Peter pod Mariborom, Selnica, Bistrica pri L. mbahu, Laporje, Hošnica, Vrhovlje, Karčovina, Orehova ves, Kot, sv. Marijeta, sv. Jakob v Slov. goricah, Grušova Oplotnica, Zreče, Jarenina, Podova, Skomri, Brezje, Paka, Stenice, Ljubenice, Dolič, Ranzenberg, gornja Vižinga, Pernice, sv. Kungota, Brezje pri Slov. Gradci, Volčji dol, Žice, Plesnica, Sobota, Ventiče, sv. Juri, Lembah, sv. Ilj v Slov. goricah, Šentovec, gornji in spodnji Duplek, Kamca, Hoče, Slivnica, sv. Marijeta na Dravskem polju, sv. Jernej v Radvanji, Trofin, Dobreg, Polički vrh, Kaniža, Osek, sv. Daniel, Vrtilč, Brestenica, Tragučova, Ciglenec, sv. Martin, Loka, Morje, Fraybam, Šrotovec, Črešnjevce, Police. Omenjene prošnje je blagi g. poslanec uže vložil na dotičnem mestu. Graška „Tagespošta“ poroča, da baje nekatere srenje pošiljajo mariborskemu poslancu g. dr. Schmidereru, znanemu „hamer-amboss-kandidatu“, češ, da ni nobenega zaupanja v g. barona Goedelna! Tako zamorejo blebetati le nemškutarji in liberalci in tisti, ki lažnjivcem verujejo. Tudi g. baronā Goedelna krvavo malo briga, ali mu nemškutarji